

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**INKLUZÍVNY MODEL VZDELÁVANIA NA PREDPRIMÁRNOM STUPNI
ŠKOLSKEJ SÚSTAVY**

Eva Žúdelová

SPOLUPRÁCA MATERSKEJ ŠKOLY S OBECNOU KNIŽNICOU

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava

Autor UZ: Bc. Eva Žúdelová
Kontakt na autora UZ: Materská škola, Fraňa Kráľa 511,
049 22 Gemerská Poloma

Názov: **Spolupráca materskej školy
s obecnou knižnicou**

Rok vytvorenia: 2015

Oponentský posudok vypracoval: doc. PaedDr. Eva Dolinská, PhD.

ISBN 978-80-565-1076-6

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu **Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy**. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel jazykovou a grafickou úpravou.

OBSAH

ÚVOD	4
1 SPOLUPRÁCA MATERSKEJ ŠKOLY S OBEČNOU KNIŽNICOU	5
2 PROJEKT MATERSKÁ ŠKOLA V KNIŽNICI	7
2.1 Plán spolupráce materskej školy s obecnou knižnicou	9
3 EDUKAČNÁ AKTIVITA KRÁĽOVSTVO KNÍH	10
4 EDUKAČNÁ AKTIVITA PREDŠKOLÁCI V KNIŽNICI	13
5 EDUKAČNÁ AKTIVITA NOC S ANDERSENOM	18
6 EDUKAČNÁ AKTIVITA MOJE SRDIEČKO	23
ZÁVER	25
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	27

ÚVOD

Predškolské obdobie vytvára vzdelanostné základy na celý život. V období predškolského veku by malo mať dieťa dostatok príležitostí na to, aby získalo veľa rôznorodých skúseností. Moderné vnímanie predškolskej edukácie vychádza z požiadavky individuálneho osobnostného rozvoja, ktorý je založený na špecifických potrebách dieťaťa a ich primeranom uspokojovaní. Potreby detí sa môžu v materskej škole spoľahlivo, cielene a kvalifikovane naplňovať vo všetkých oblastiach rozvoja. Odborná a metodická pripravenosť učiteliek materských škôl umožňuje u každého dieťaťa rešpektovať zvláštnosti, podnecovať jeho osobité prejavy aj tvorivé schopnosti.

K charakteristikám predškolského veku patrí, že dieťa je aktívne s túžbou poznávať svet. Pre nás pedagógov predprimárneho vzdelávania z toho vyplýva dôležitá úloha, a to vytvoriť každému dieťaťu také edukačné prostredie a takú edukačnú hru, ktorá ho bude motivovať k aktívnemu rozvoju prostredníctvom činnosti. Všetkým činnostiam v predprimárnej edukácii musíme vytvárať vhodné podmienky, ako je čas, priestor, materiál, pedagogické vedenie, ktoré nie je jednoduchou záležitosťou.

V našom ŠVP máme rozpracované prierezové témy, kde sa venujeme hlavne predčitateľskej gramotnosti a gramotnosti vo všeobecnosti, ohrane zdravia, multikultúrnej výchove, osobnostnému a sociálnemu rozvoju, informačno-komunikačným technológiám, výchove k bezpečnosti v dopravnej a mediálnej výchove. Tieto úlohy plníme vďaka poznatkom zo vzdelávacích aktivít učiteliek a následným vypracovaním projektov.

V rámci dlhoročných skúseností s pracovníčkou knižnice sa nám z roka na rok darí spolupráca s Obecnou knižnicou. Po prehodnotení daných úloh z predchádzajúcich období sme vypracovali projekt spolupráce s knižnicou, ktorý je nápomocný pri rozvíjaní predčitateľskej gramotnosti.

1 SPOLUPRÁCA MATERSKEJ ŠKOLY S OBECNOU KNIŽNICOU

Spolupráca je základnou formou sociálneho spávania. Je to spoločné úsilie zamerané na dosiahnutie prospechu všetkých, ktorí sa na nej podieľajú. Práve v tomto duchu prebieha spolupráca materskej školy s niekoľkými inštitúciami, ktoré sa podieľajú na rozvoji osobnosti dieťaťa. Spolupráca materskej školy s knižnicou vyplýva z hlavného cieľa štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0. Pre materskú školu je smerodajné právo každého dieťaťa na vzdelanie a rozvoj nadania, záujmov a schopností, čomu vzájomná a dobrá spolupráca pomáha a odzrkadľuje sa v aktívnom učení a jeho plynulom začlenení do kolektívu.

Metódy spolupráce sú postupy, alebo návody a získanie správnych poznatkov, alebo prostriedkov poznania, plánovania spolupráce MŠ s OK na nasledujúci školský rok a začína sa na konci školského roka na poslednej pedagogickej rade, kde analyzujeme plán spolupráce z predchádzajúceho obdobia a následne prehodnotíme dané úlohy, vyradíme úlohy, ktoré nesplnili svoj účel, prekonzultujeme nové nápady a návrhy zo strany učiteliek a knihovníčky. Zaradíme úlohy do plánu spolupráce v nasledujúcom školskom roku. Na prvej pedagogickej rade ju učiteľky spravidla odsúhlasia. Úlohy aplikujeme do praxe v súlade s plánom spolupráce priebežne počas školského roka naplánovanými formami. Do spolupráce sa zapájajú deti a zamestnanci participujúcich inštitúcií, rodičia.

Naša materská škola má s obecnou knižnicou už dlhoročnú spoluprácu. Pani knihovníčka – teta Danko vytvorí príjemné prostredie a svojou profesionálnou prípravou každej aktivity s deťmi je vyrovnaným partnerom každej učiteľke v MŠ. Tieto aktivity tvoria neoddeliteľnú súčasť edukácie v našej materskej škole. Stávajú sa tradíciou a vypovedajú o hodnotovej profilácii materskej školy. Príprava týchto spoločných aktivít kooperujúcich

inštitúcií je dlhodobá a cielená záležitosť. Jej charakteristickou vlastnosťou je silná citová podstata. Vyžaduje si zohľadnenie vnútorných a vonkajších podmienok materskej školy ako aj knižnice, výber obsahu spoločnej aktivity a participácie všetkých zainteresovaných. Každá aktivita má svoje ciele a obsah. Pri dosahovaní cieľa sú uplatňované zásady, použité metódy a prostriedky a tie sú uplatňované sú v tradičných a netradičných formách.

Formálna spolupráca:

- návšteva knižnice – exkurzia,
- ostatné plánované návštevy knižnice – besedy,

- súťaže,
- divadielko v knižnici,

Neformálna spolupráca:

- náhodné stretnutia v knižnici pri vypožičiavaní kníh pre MŠ
- stretnutia na výstavkách, prehliadkach výtvarnej a literárnej tvorby detí
- príprava a zabezpečenie projektu „Noc s Andersenom“
- príspevky a spolupráca pri tvorbe obecných novín

Naším hlavným zámerom pri tvorbe aktivít spolupráce je rozvíjať u detí v predškolskom veku predčitateľskú a predpisateľskú gramotnosť. Knižnicu navštevujeme pravidelne a deti si po plnohodnotných aktivitách vypožičajú knihu podľa vlastného výberu. V MŠ sa s deťmi rozprávame o výbere, čítame a tak si deti postupne zlepšujú čitateľský vkus. Dôsledne premyslené a zaujímavé aktivity pridali spolupráci vážnosť a špecifickosť v našich očiach, ale samozrejme aj v očiach našich detí.

2 PROJEKT MATERSKÁ ŠKOLA V KNIŽNICI

Hlavný cieľ

Položiť základy hľadania zábavy a poučenia v knihách, zoznámiť sa s knižnicou a jej poslaním, posilňovať kultivovaný spisovný jazyk dieťaťa a rozvíjať predčitateľskú gramotnosť, snaha uľahčiť deťom ich ďalšie životné vzdelávanie.

Ciele spolupráce MŠ a OK

- ovplyvňovať psychický vývin, estetické vnímanie a cítenie dieťaťa, celostne kultivovať jeho prejavy
- kolektívnymi formami práce ponúknuť deťom bohatý výber aktivít a tak ho výrazne motivovať
- apelovať na dospelých, aby deťom čítali a viedli ich k čítaniu v záujme posilňovania ich duševného zdravia, rozvoja myslenia, predstavivosti, fantázie, ich emocionálneho sveta, ale aj morálnych a etických postojov a estetického cítenia.
- tradičnými a netradičnými formami práce vytvoriť pozitívnu klímu a prostredie v ktorom dieťa získa nové podnety a skúsenosti, čím sa citovo obohatí,
- stimulovať gramotnosť detí a vychovať z nich vnímavých čitateľov,
- upevňovať kladné postoje a chovanie,
- rozvíjať fantáziu, predstavivosť a hravosť detí pri vymýšľaní príbehov,
- rozvíjať rečové a jazykové schopnosti,
- vytvárať povedomie o dôležitosti knihy pre ďalší rozvoj detskej osobnosti,
- vedieť spolupracovať, dodržiavať vopred dohodnuté pravidlá, správať sa podľa nich,
- uľahčiť a pripraviť deti na vstup do I. ročníka ZŠ,

Projekt spolupráce by mal pomôcť orientovať pozornosť detí ku knihe ako objektu krásna, zábavy a neskôr aj poznania, a tak uľahčiť zvládnutie úloh ďalšieho vzdelávania.

Dôležitým bodom je kooperácia medzi pedagogickými pracovníkmi a knihovníčkou, vzájomné odovzdávanie skúseností, zoznamovanie sa s plánmi a projektami participujúcich objektov.

Pravidelné informovanie verejnosti prostredníctvom webových stránok, miestnej alebo regionálnej tlače.

Zabezpečenie kultúrnych vystúpení detí MŠ pri akciách pre verejnosť – besedy v knižnici, divadelné vystúpenia v knižnici pre deti ZŠ, Noc s Andersenom.

Rozhodujúce pre úspech projektu spolupráce sú aj neformálne väzby medzi pedagógmi a knihovničkou.

Prínos pre deti

Projekt spolupráce staviame na základe dobrých vzťahov a skúseností z OK.

Vyhovujúcej vzdialenosti budovy knižnice a profesionality knihovničky.

Deti si vyskúšajú tímovú prácu v zmenenom prostredí, kde im je poskytnutý priestor na diskusiu a riešenie úloh, prehľadujú si sebavedomie.

Pedagogický zámer

Zabezpečiť všetkým priateľskú atmosféru a pohodové prostredie pri vzájomných stretnutiach. Vytvárať podmienky pre aktivitu detí prostredníctvom uplatňovania aktivizujúcich metód a prostriedkov.

Trvanie projektu

Jeden školský rok

Veková kategória

Pre 5-6 ročné deti

Podmienky pre realizáciu projektu

Vnútorne podmienky:

- záujem učiteliek MŠ a knihovničky OK
- kreativita participujúcich strán
- podpora vedenia MŠ a samosprávy

Vonkajšie podmienky:

- ústretovosť a pochopenie samosprávy a OK
- spolupráca školy a rodín
- sponzoring

Priebeh realizácie projektu

Prvá fáza – prípravná:

- oslovenie knihovničky a následné vypracovanie plánu spolupráce podľa cieľov ŠVP a akcií a úloh knižnice na školský rok,
- nie je nutné spolupracovať iba s knižnicou, ale aj inými inštitúciami pri realizovaní cieľov projektu – ZŠ, Klub dôchodcov, Matica slovenská, OcÚ

Druhá fáza – realizačná:

Plnenie úloh a cieľov podľa plánu spolupráce

2. 1 Plán spolupráce materskej školy s obecnou knižnicou

1. *Doplnenie nového plánu na školský rok.*

T: September 2014

Z: učiteľky MŠ a knihovníčka

2. *Návšteva knižnice – exkurzia, beseda*

T: September

Z: učiteľky MŠ a knihovníčka

3. *Účasť detí na Mikulášskej besiedke v knižnici pripravovanej deťmi ZŠ./program aj MŠ/*

T: December

Z: učiteľky MŠ, ZŠ a knihovníčka

4. *Návšteva knižnice – beseda*

T: December

Z: učiteľky MŠ a knihovníčka

5. *Príprava programu a zabezpečenie pomôcok „Noc s Andersenom“*

T: Marec

Z: učiteľky MŠ, rodičia, knihovníčka

6. *Návšteva knižnice - účasť na akcii „Noc s Andersenom“*

T: Apríl

Z: učiteľky MŠ, rodičia, knihovníčka

7. *Divadelné vystúpenie detí MŠ a ZŠ v knižnici – dramatizácia rozprávok*

T: Apríl

Z: učiteľky MŠ, ZŠ, knihovníčka

8. *Návšteva knižnice – Moje srdiečko /beseda/*

T: Máj

Z: učiteľky MŠ a knihovníčka, študentka medicíny

3 EDUKAČNÁ AKTIVITA KRÁĽOVSTVO KNÍH

Veková kategória: 5 – 6 ročné deti

Okruh: KULTÚRA

JA SOM

Oblasť: Sociálno-emocionálna

Obsahové štandardy: Knihy, písmená, číslice

Pasívna a aktívna slovná zásoba

Výkonové štandardy: Prejaviť záujem o knihy, písmená, číslice, orientovať sa v knihách.

Rozširovať si pasívnu a aktívnu slovnú zásobu.

Ciele: Oboznámiť deti s pojmami: kniha, spisovateľ, ilustrátor, kníhkupectvo, knižnica, čitateľský preukaz, záložka

Správne zaobchádzať s knihou, dodržiavať hygienické návyky.

Osvojiť si postup zápisu do knižnice.

Metódy: názorný výklad, rozprávanie, rozhovor, brainstorming, praktickej činnosti

Formy: exkurzia v knižnici, beseda

Pomôcky: výstavka detských kníh, dotrhaná kniha, knihy pre deti, záložka, čitateľský preukaz, pexeso, farebný papier, ceruzky

Priebeh edukačnej aktivity:

Privítanie: Milé deti, srdečne vás vítam na prvej návšteve v našej knižnici, ja som teta Danka a som knihovníčka. Volám sa tak, lebo pracujem v knižnici mám rada knižky.

- **vysvetlenie pojmu „kniha“** - Som si istá, že aj vy máte radi rozprávky. Mamičky, oteckovia, starí rodičia, alebo starší súrodenci vám ich radi rozprávajú alebo čítajú a vy ich radi počúvate. Ale rozprávok je na svete veľmi veľa. Na to, aby sa nestratili niekde v lese alebo nepoplietli, sú napísané pekne po poriadku v knihách.(ukážka rozprávkovej knihy

- **ako vzniká kniha** - Na to, aby sa kniha dostala až k vám domov, aby vám ju mohol niekto prečítať alebo ste si ju prezreli samé, musí zdolať dobrodružnú cestu, o ktorej vám teraz porozprávam. Predstavte si, že v lese stojí veľký starý strom, keďže chce byť ešte užitočný, prídu drevorubači, zotnú ho a odvezú do továrne, kde z neho vyrobia bielučký papier. (ukážka postupu výroby papiera a knihy na videoklipe)

- **vysvetlenie pojmu „spisovateľ, ilustrátor“** - Na to, aby sa kniha stala knihou, musí byť v nej niečo napísané a o to sa postarajú ujovia a tety spisovateľky, ktorý pre vás vymyslia rozprávku alebo básničku. Aby sa vám rozprávky ešte viacej páčili, ujo ilustrátor nakreslí

obrázky. Potom sa rozprávka alebo básnička s kresbami vytlačí na bielučký papier zo stromu, ktorý chcel byť užitočný a tak vzniká kniha. (ukážky kníh)

- **vysvetlenie pojmu „kníhkupectvo“** - Takáto pekná a nová kniha plná dobrodružstiev, tajomstiev a príbehov putuje do kníhkupectva – tam, kde sa knihy kupujú a odtiaľ k vám domov, keď vám rodičia knihu kúpia, aby ste sa z nej mohli tešiť a prezerat' si ju, alebo kniha pricestuje k nám do knižnice, a tu si ju môžete požičať.

- **vysvetlenie pojmu „domáca knižnica a rozdiel domáca knihovnička vs. knižnica“** - Viem, že máte knihy aj doma vo vašej knihovničke, ale keby ste chceli prečítať všetky knihy, ktoré sa vám páčia, nemohli by ste, lebo by sa vám nezmestili nielen do knihovničky, ale ani do bytu. Preto sú knihy tu v knižnici a vy si ich môžete kedykoľvek požičať a navyše i iné deti sa môžu tešiť z knihy, ktorá sa páči i vám a požičajú si ju, keď ju vy dočítate, poprezeráte a vrátite.

- **vysvetlenie pojmu „knižnica“** - Teraz vám predstavím knižnicu. Zavrite na chvíľu očka a predstavte si, že ste v lese. Ale nemusíte sa báť, toto je dobrý les, plný zvieratiek, tajomstiev a dobrodružstiev. Skúste si predstaviť, že knižnica je tiež zázračný les a koľko je v lese rôznych stromov, toľko je v knižnici rôznych typov kníh. (ukážka výstavky kníh – leporelá, detské rozprávky, básničky, obrázkové knihy). V lese žijú zvieratká, je to príroda a toto všetko nájdete aj v knihách v knižnici. Určite chodíte radi na prechádzky do lesa, jasné, že nie samé, mohli by ste sa stratiť, lebo zatiaľ nepoznáte chodníčky. Tak ako vám rodičia na prechádzke v lese ukazujú cestičky, aby ste sa nestratili, podobne vám čítajú rozprávky a ukazujú obrázky, aby ste sa naučili vyznať sa v knihách a aby ste sa neskôr samé mohli poprechádzať po zázračnom mieste ako je knižnica. Keď zavriete očka v lese a počujete ako šuchocú a ševelia listy na stromoch, podobne šuchocú i listy v knihách.

Správne zaobchádzanie s knihou (hygienické návyky) - Ale čo je dôležité vedieť, skôr než sa pustíme do prezerania knihy? Keď je kniha nová, čistučka je oveľa krajšia než táto, však? (ukážka dotrhanej, počarbanej knihy)

Vidíte, na to, aby kniha zostala ako práve dovezená z kníhkupectva, a aby ste sa z nej mohli tešiť vy i vaši kamaráti, musíte sa o ňu dobre starať. Nesmieme ju chytať špinavými rukami, kresliť do nej, trhať, olamovať listy či dokonca vystrihovať obrázky. Ani psíkovi a inými zvieratkám doma ich nedávame čítať, psíkov písmenká nezaujímajú. Vždy pred čítaním si umyjeme ruky a sadneme si k stolu. Ak sa pôjdete hrať von s kamarátmi alebo psíkom, radšej knihu necháme doma, aby sa nezablatila.

- **vysvetlenie pojmu „záložka do knihy“** - Aby ste nezabudli, kde ste v knihe skončili s prezeraním, slúži záložka. (ukážka ako vkladáme záložku do knihy)

- **vysvetlenie pojmu „čitateľský preukaz“** - Skôr než si požičiate knihu z knižnice, musíte mať čitateľský preukaz (ukážka čitateľského preukazu). V ňom je zaznačené ako sa voláte, kde bývate, aké knihy ste si požičali a podľa neho vieme, že sa v tomto zázračnom lese nestratíte. Aby ste dostali čitateľský preukaz, musia vám rodičia vyplniť prihlášku do knižnice. Na konci vám ich rozdám, zoberiete ich domov a keď vám ju rodičia vyplnia, prídete spolu s nimi do knižnice. Porozprávajte im doma, čo ste sa nové dozvedeli.

- **záver, vyrobenie záložky do knihy** - Je ešte veľa vecí, ktoré si o knihách a knižnici povieme, ale to až nabudúce. Čo poviete, dosť bolo rozprávania, nakreslíme si záložku, aby ste boli pripravené na veľké dobrodružstvo vo svete kníh.

A pamätajte, každý strom v lese má svoju zázračnú moc skrytú v rozprávke a keď budete pozorne načúvať, započujete tú rozprávočku i vy.

4 EDUKAČNÁ AKTIVITA PREDŠKOLÁCI V KNIŽNICI

Veková kategória: 5 – 6 ročné deti

Okruh: KULTÚRA

JA SOM

Oblasť: Sociálno-emocionálna

Obsahový štandard: Detská ľudová a autorská poézia a próza

Pasívna a aktívna slovná zásoba

Výkonový štandard: Počúvať s porozumením a citovým zaangažovaním detskú ľudovú a autorskú poéziu, rozprávky a príbehy.

Uplatňovať aktívnu slovnú zásobu vzhľadom na obsahový kontext (zmysluplne rozprávať o svojich pocitoch, zážitkoch, dojmach)

Ciele: Zopakovať a upevniť pojmy knižnica, kniha, záložka, čitateľský preukaz.

Správne zaobchádzať s knihou.

Ako sa stať čitateľom.

Poznať leporelo, jeho funkcie.

Rozoznať druhy textov – poézia a próza.

Správne uložiť knihy na regál.

Vypočúť si autorskú poéziu.

Plniť úlohy podľa zadania.

Metódy: rozprávanie, názorný výklad, rozhovor, praktickej činnosti

Forma: beseda v knižnici

Prostriedky: výstavka detských kníh pre predškolský vek, dotrhaná kniha, záložka, čitateľský preukaz

Priebeh aktivity:

Privítanie /knihovníčka/

Veľmi srdečne vás všetkých vítam v našej knižnici a verte, už mi bolo za vami aj poriadne smutno. Smutno bolo aj týmto knižkám, ale najmä krásnym knihám určeným práve pre vás. Ozaj kde sú tieto knihy uložené? Práve teraz mi pamäť prestala slúžiť, kto mi pomôže ich nájsť?/deti ukazujú oddelenie a knihy pre deti/

Nezabudli ste ako sa volá budova, v ktorej sa nachádzate? - knižnica -to je dom plný kníh, v ktorom sa knihy požičiavajú. Dnes má knižku Janka, zajtra ju bude mať Ivko, potom Peťko, neskôr Alenka.....

Postupne sa naučíte kamarátiť s písmenkami v knihe, budete vedieť stále lepšie a lepšie čítať a teda sa stanete čitateľmi tejto knižnice, potom sa naučíte aj písať a kto bude šikovný sa môže stať aj spisovateľom alebo tetou spisovateľkou.

- **čo je leporelo?** - Pamätáte na vaše prvé knihy doma, keď ste boli malí? (ukážka leporela) toto je leporelo, má hrubé strany, preto sa ľahko nezničia, je možné ho rozkladať, skladať, sú v ňom obrázky a môžete sa s ním i hrať, preto je leporelo určené pre najmenších. Ale vy už viete ako sa má zaobchádzať s knihou, však? /deti si vyberú knihy a ukazujú správne držanie knihy a listovanie v knihe/

- **oboznámiť deti s básňou a rozprávkou, aké sú medzi nimi rozdiely** - Ale v knižnici sa nachádzajú i mnohé iné knihy. Minule som vám rozprávala, že knižnica je ako les, no a tak ako ste sa v škôlke učili, že stromy v lese sú listnaté a ihličnaté, tak podobne sa delí i text knihy – môže byť veršovaný - rýmovaný, to je básnička a rozprávaný ako rozprávka.

- **čo je básnička** - Básnička sa rýmuje, recituje, je kratšia a píše sa vo veršoch, volá sa poézia./deti vymýšľajú rýmy/ Určite poznáte veľa básničiek a ak chcete môžeme sa naučiť i jednu o knižnici.

*Prišli deti do knižnice,
nájdú tu kníh na tisíce.
Zvieratká, deti, stromy a hračky
zahrajú sa s vami na skrývačky.*

*Kto ich nájde hneď,
dostane odmenu sladkú ako med.
Jeden – dva – tri – štyri – päť
Objavíme v knihách celý svet.*

- **čo je rozprávka?** - Rozprávky, tie máte určite radi, rodičia vám ich rozprávajú alebo čítajú. Rozprávka je dlhšia ako básnička, preto si nemusíme pamätať všetky slová rozprávky. Je vymyslená. Poznáme rôzne rozprávky, vystupujú v nich princezné, princovia, draci a čarodejnici, dejú sa tam zázraky a dobro vždy zvíťazí nad zlom. Ktorá je vaša obľúbená rozprávka? (nechám deti voľne rozprávať)

V knižnici môžete nájsť aj knihy básničiek i rozprávok. Sú to rozprávky a básničky o prírode, o zvieratkách, deťoch a ľuďoch, ale i hračkách a veciach okolo nás.

- **správne uloženie knihy na regál** - Keď sa pozriete okolo seba, všetky knihy stoja v regáloch rovno ako stromy v lese. Každá kniha má svoje miesto. Knihy sú poukladané tak, aby sme na chrbte knihy videli meno autora a názov knihy. (názorná ukážka chrbtu knihy)

Viem, ešte neviete čítať, ale čoskoro sa to v škole naučíte. Teraz vám pomôžu s výberom tety knihovníčky alebo vaši rodičia, keď sem prídu s vami. Keď si knihu vyberiete a prezriete a nechcete si ju požičať domov, vrátite ju na svoje miesto, lebo ako som povedala, každá kniha má v knižnici svoje miesto.

(názorná ukážka – vyberiem knihu, prezriem si ju a uložím na miesto)

Uhádni!

Ach, koľko má ona listov.

Chytaj ju len rukou čistou!

Rozprávočky, básničky

čítajú z nej mamičky.

O všeličom sa z nej dozvieš.

Čo je to, to iste už vieš. (kniha)

Jedno dieťa si vyberie knihu a názorne ukazuje ako sa správne narába s knihou. Ako sa kniha drží, ako sa má v nej listovať, ako sa má uložiť do police.

- hovorená bibliografia a hra na pamäť

Oblačná rozprávka /Krista Bendová /

Plávala nebom rozprávka

v dažďovej kvapke skrytá

a keď raz pršať začalo –

kvapla mi do zošita .

Spravila z jednej dvojbodky

atramentovú mláku.

Keď do nej pero stúpilo-

písalo rozprávku takú:

Bol vám raz mráčik počerný,

Plával si v modrej výške.

Mal uško tu a chvostík tam –

A podobal sa myške.

Zbadal ho biely obláčik,

Čo blúdil po nebíčku.

Ten ponášal sa na mačku
Nuž pod' ho – chytať myšku.
Páči sa myške táto hra,
cerí sa do obláčkov:
prerobila sa na psíčka
a hup ho! – za tou mačkou.
Mačička hrivu zježila –
Už nie je mačička.
Už tiger tlamu obrovskú
otvára na psíčka.
Tu mráčik – psíček stiahol chvost,
ušká dal do zberu
a v tulipán sa poskladal -
to tigre nežerú.
Priklapol tiger tlamisko,
vystrčil rožky iba –
a už aj koza rohatá
ženie sa na tulipán.
Tulipán lístky rozprestrel
v dve krídla havranie
A čierny havran zosadol
Na roh tej rohane.
Potriasla koza rohami,
Znervóznila sa celá
a rozliala sa v jazero
a vtáka stopiť chcela.
Lež mráčik – havran nečakal!
Šikovne vtiahol pierka,
premontoval sa na žabku
a hup ho! – do jazierka.
Búri sa oblak – jazero
temnie zlost'ou značnou.
To žabka vodu zmútila –
a bolo z toho mračno.

Kudlí sa mračno – čierňava ,
to sa tí dvaja perú.
Buchli sa čelom o čelo –
a blesk bol z toho veru!
Že mráčik ba aj obláčik
Mali tak tvrdé čelá,
nuž keď sa buchli - buchol hrom,
akoby strelil z dela.
Keď tvrdohlaví zrazia sa,
Vtedy to bolí zvlášť.
Nuž fňukat' oba začali –
a hneď bol z toho dážd'.
Padajú kvapky – slzičky,
Rozprávka v nich je skrytá.
Takú ju píšem, aká dnes
kvapla mi do zošita.

Po prečítaní deti rozprávajú o čom bola rozprávka? Aké zvieratká vstupovali v rozprávke?
Deti vyberú z rozložených obrázkov zvieratká a poukladajú na podložku.

Zručnosti a vedomosti - Každé dieťa bude triafať do škatule loptičky /3 pokusy/a za odmenu si vyberie samolepku, ktorú nalepí na plagát staveniska našej obce a takto si spoločne vytvoríme stavenisko v knihe, ktoré nás obklopuje v našej obci – kanalizácia. Ten, komu sa nepodarí trafiť loptičku do škatule, dostane ešte jednu šancu - otázku na ktorú bude musieť odpovedať./Prečo čítame knihy? Ako sa volá táto budova? Čo robí spisovateľ? Čo robí ilustrátor? Zarecituj básničku!/
Vyfarbovanie makety dáždника spojené s výstavkou dáždnikov.

Záver – vyhodnotenie besedy, poďakovanie za návštevu.

5 EDUKAČNÁ AKTIVITA NOC S ANDERSENOM

Toto úspešné podujatie vzniklo vďaka nápadu dvoch českých knihovníčok – Mirky Čáповej a Hany Hanáčkovej, ktoré usporiadali jeho prvý ročník v roku 2000 v Knižnici B.B. Buchlovana v Uherskom Hradišti. Dátum konania bol spojený s oslavou Medzinárodného dňa detskej knihy, ktorý sa každoročne na celom svete pripomína 2. apríla, v deň narodenia významného dánskeho rozprávkara Hansa Christiana Andersena. Rozprávková noc v knižnici bola preto pomenovaná na jeho počesť. Nápad sa neskôr úspešne ujal v celej Českej republike a v súčasnosti je už podujatie medzinárodné. Do noci s Andersenom sa pravidelne zapájajú okrem Českej a Slovenskej republiky aj iné európske krajiny, najmä Poľsko, Slovinsko, Rakúsko a ďalšie.

Hlavný dôvod vzniku tejto akcie bolo a je prilákať deti ku knižke a spoločným čítaním rozvíjať u nich čitateľské zručnosti. Dnešný spôsob života čítaniu detí veľmi nepraje, pretože knihy súperia s počítačovými hrami a televíziou. Tento stav často kritizuje široká i odborná verejnosť. Získať čitateľské návyky by deti mali nielen v škole, ale hlavne doma. Podľa pražského psychológa Dr. V. Mertina existuje jednoduchá cesta. „Treba deťom dať osobný príklad a ukázať im, že čítanie je veľké dobrodružstvo!“ V rodine, kde čítajú rodičia, nemajú deti závažné problémy s čítaním. Dr. Mertin vyzdvihuje metódu osobného vzoru. Táto metóda bola použitá v prvom ročníku Noci s Andersenom.

V rámci projektu sa organizujú rôzne súťaže, besedy, zábavné stretnutia osobností kultúrneho a spoločenského života. Aktivita detí na tomto podujatí poskytuje príležitosť poznávať svoje obavy, svoje hranice, trénovať odvalu. Medzi možnosťami výberu patrí aj rozhodnutie odísť od rodičov na noc. Netradičný čas poskytuje príležitosť na zaujímavé rozhovory, diskusie, čítanie príbehov, riešenie spoločných úloh. Súčasťou aktivít je aj spoločná príprava jedla.

Program podujatia Noc s Andersenom

Obecná knižnica v Gemerskej Polome

Materská škola v Gemerskej Polome

6. ročník medzinárodného podujatia Noc s Andersenom 2014 /4.- 5. apríl/

Piatok - 17:00 - 17:30 h. odovzdávanie detí do priestorov obecnej knižnice

1. otvorenie a privítanie účastníkov 18:00 - 18:15
2. pozdravenie pozvaných hostí vlastný program 18:15 - 19:30 (+občerstvenie)
3. telocvičňa/stolný tenis 20:00 - 21:30
4. občerstvenie/presun na ihrisko 21:30 - 22:00
5. hosť/hvezdár/ihrisko/pozorovanie nočnej oblohy 22:00 – 22:30 hosť/hvezdár/knižnica + ako sme sa bavili predošlé roky/občerstvenie – v prípade nepriaznivého počasia
6. staráme sa o seba, zúbky – hosť Martinka Tomášiková 22:50 – 23:40
7. divadelné predstavenie – Ako šlo vajce na vandrovkú 23:50 – 01:10
8. maľujeme na tričká 01:10 – 02:00
9. pozdrav deťom od starostu obce 02:00 – 02:10
10. večerná hygiena 02:20 – 02:40
11. rozprávka na dobrú noc 02:50 – 03:00
12. pokoj na lôžku pre najmenších v časti oddelenia výpožičiek 03:00
13. e-mailová pošta účastníkom akcie s inými účastníkmi medzinárodnej akcie – starší účastníci v časti – počítačová miestnosť

Sobota

14. budíček a ranná hygiena 7:30 – 7:45
15. raňajky 7:45 – 8:00
16. odovzdávanie diplomov, ranná rozprávka, rozprávkové pexeso, kreslenie 8:00 – 9:00
17. odovzdanie detí rodičom 9:00 – 10:00

Zmena programu vyhradená

Zoznam potrebných vecí účastníka akcie:

1. pohodlné oblečenie a prezuvky
2. karimatka (nafukovačka), spací vak (deka) vankúšik
3. hygienické potreby (uterák, mydlo, zubná kefka a pasta, pohár, hrebeň)
4. preukaz poistenca
5. súhlas s pobytom dieťaťa mimo domov, telefónny kontakt
6. malá večera a raňajky
7. prezuvky/telocvičňa, baterka/ihrisko
8. dobrá nálada
9. tričko na maľovanie
10. reflexné vesty

Edukačná aktivita: Noc s Andersenom

Veková kategória: 5 – 6 ročné deti

Okruh: KULTÚRA

JA SOM

Oblasť: Sociálno-emocionálna

Kognitívna

Obsahový štandard: Kultúrne dedičstvo, sviatky a ich oslavy.

Pasívna a aktívna slovná zásoba.

Kontakt v komunikácii.

Výkonový štandard: Zapojiť sa aktívne do príprav osláv sviatkov a spoločenských udalostí

vrátane udržiavania ľudových tradícií.

Uplatňovať aktívnu slovnú zásobu vzhľadom na obsahový kontext (zmysluplne rozprávať o svojich pocitoch, zážitkoch, dojmoch).

Nadviazať neverbálny a verbálny kontakt s inými deťmi a dospelými.

Ciele: Reprodukovať voľne ľudové a autorské rozprávky a príbehy.

Dramatizovať dej príbehu.

Naučiť sa spolupracovať, dodržiavať vopred dohodnuté pravidlá, správať sa podľa nich.

Smelo a nebojácne prednášať krátke literárne útvary.

Využívať umelecko-estetické útvary v spontánnych hrách.

Obohacovať a skrášľovať prostredie knižnice výtvarnými prácami ako výsledok umeleckého stvárnenia obsahu literárnych a dramatických diel.

Upevňovať kladné postoje a chovanie.

Rozvíjať fantáziu, predstavivosť a hravosť detí pri vymýšľaní príbehov.

Rozvíjať rečové a jazykové schopnosti.

Metódy: metóda hlasného čítania, čítanie kníh, spev, beseda, slovné hry, diskusia, riešenie problémových úloh, dramatizácia, praktickej činnosti, diskutovanie, rozhovor, spev,

Prostriedky: knihy, rekvizity, kresliaci materiál, farby na textil, trička, balóny, baterky, predmety osobnej potreby na jednu noc.

Priebeh aktivity

Deti prichádzajú do knižnice v sprievode rodičov. Po privítaní uvítacou skupinou detí zo ZŠ(víly) si deti odložia svoje veci na určené miesto na chodbe. Postavy z rozprávok H.CH. Andersena ich odvedú do oddelenia pre deti, kde im čítajú rozprávky až do príchodu všetkých účastníkov.

Teta Danka privíta všetkých účastníkov a hostí. Deti ZŠ a MŠ pozdravia hostí krátkym programom poézie, prózy a dramatizácie.

Naši rodáci, zberatelia ľudovej slovesnosti a autori Slovníka nárečových slov, výrazov, viet, krátkych próz a spomienok porozprávajú deťom ako tvorili tento slovník. Oboznámia deti so životom a zvyklosťami našej obce, porozprávajú zážitky zo svojho detstva a života.

Pani Zuzana Hanuštiaková s manželom porozprávajú deťom ako tvorili Spevník polomských piesní.

Deti z MŠ prednesú ukážky nárečových viet a porekadiel zo Slovníka nárečových slov:

Posaď tú kloku do slamänišky a dakus jie tam podôsj, nech sä tam nemercholí.

Daj tú kloku – sliepku do slameného koša a trochu jej tam postel', nech sa jej tam dobre sedí.

Dristál gebuziny, nemerkovál, tušta drisnúl do hnojävici.

Trepal sprostosti, nedával pozor až spadol do do hnojovky.

Keď zašne gadať, ta sä tak zagadze, že furt zapoždí na roráty.

Keď začne debatovať, tak sa zarožpráva, že zamešká na večerné služby božie.

Tu máš šapku, vezmi sa'or a choť na krochmál do sklepa.

Tu máš čiapku, vezmi si tašku a choď kúpiť škrob do obchodu.

Za doprovodu a hry na akordeóne pána Hanuštiaka deti spievajú známe piesne rodnej obce. Deti sa prezlečú do športového odevu a presunú sa do telocvične, ktorá je od knižnice vzdialená 100 metrov. V telocvični im tréner stolnotenisového družstva pán Galajda vysvetlí techniku hry a deti si môžu vyskúšať hru na ozajstných stoloch a ozajstnými raketami s hráčmi, ktorí im poradia a pomôžu. Po ukončení hry rozdá deťom diplomy o absolvovaní začiatočnickeho kurzu a pozve deti na ozajstné tréningy do telocvične.

V knižnici sa deti občerstvia a pripraví na besedu s hviezdárom. Hviezdár deťom porozpráva o hviezdach, planétach, vesmíre, premietne filmy. Deti riešia úlohy podľa zadanie hviezdára – dotvárajú plagáty pripravené na toto podujatie, odpovedajú na otázky.

Spoločne sa vyberieme na obecné ihrisko, kde deti budú pozorovať oblohu, hviezdy a planéty pomocou špeciálnych ďalekohľadov. Vypustia s odkazmi pre ostatné deti balóny šťastia a vrátia sa do knižnice.

Ďalším hosťom bude Martinka a v besede ako sa starať o zúbky porozpráva deťom a správnom čistení, o správnej starostlivosti o chrup a strave, ktorá prospieva nielen zúbkom, ale celému telu. Deti sa zapájajú do besedy, kladú otázky, odpovedajú, spievajú piesne o zúbkoch, kreslia na pracovné listy. Za šikovnosť a vedomosti budú odmenené zubnou kefkou a pastou.

Deti zo ZŠ pripraví kulisy, prezlečú sa do kostýmov a zahrajú deťom divadlo Ako šlo vajce na vandrovku. Spoločne spievajú piesne zo známej rozprávky.

V ďalšej miestnosti budú pripravené stoly a farby, kde budú deti maľovať na tričká zážitky z knižnice, alebo podľa vlastného výberu. Spoločne si z namaľovaných tričiek na šnúrach na prádlo zhotovia výstavku. Po zaschnutí si ich na nasledujúci deň zoberú domov.

V nočných hodinách, ako je už zvykom, príde deťom prečítať rozprávku pán starosta.

Po rozprávke si deti spoločne a za pomoci starších detí pripraví svoje lôžko na spanie. Na lôžku deti počúvajú informácie o iných knižniciach, ktoré číta, alebo púšťa Teta Danká z internetu. Nasleduje už posledná rozprávka na dobrú noc. Deti budú spať v jednej miestnosti spolu s učiteľkou.

V sobotu ráno, keď sa deti prebudia, umyjú sa, upravia lôžko a naraňajkujú.

Vyhodnotenie tejto aktivity urobí Teta Danká. Odovzdá diplomy, darčeky. Staršie deti prečítajú rannú rozprávku. Zahrajú si spoločne pexeso - hviezdne. Nakreslia obrázky zážitkov na výstavku.

Spoločne upravíme priestory knižnice, deti si zbalia svoje veci a v sprievode rodičov odchádzajú domov.

6 EDUKAČNÁ AKTIVITA MOJE SRDIEČKO

Veková kategória: 5 – 6 ročné deti

Okruh: JA SOM

KULTÚRA

Oblasť: Kognitívna

Sociálno-emocionálna

Obsahový štandard: Ľudské telo

Detská ľudová a autorská poézia a próza

Výkonový štandard: Vnímať a určiť viacerými zmyslami niektoré dôležité orgány (srdce, pľúca, mozog, atď.).

Počúvať s porozumením a citovým zaangažovaním detskú ľudovú a autorskú poéziu, rozprávky a príbehy.

Ciele: Rozprávať o rozprávkach a príbehoch, hrdinoch, hodnotiť konanie postáv.

Chrániť si svoje zdravie.

Poznať srdce a jeho funkciu.

Metódy: diskutovanie, rozhovor, dramatizácia, praktickej činnosti

Forma: beseda v knižnici

Prostriedky: knihy, obrázky ľudského tela, skutočné predmety – fonendoskop, tlakomer

Priebeh aktivity

Teta Danko deti privíta a porozpráva sa s nimi o zážitkoch s Noci s Andersenom. Akú knihu im rodičia prečítali, akú novú báseň vedia.

Porozpráva prečo sa dnes stretli v knižnici, predstaví Mirku – študentku medicíny a oznámi , čo budeme dnes robiť - rozprávka o spisovateľovi, ktorého vyrušovalo srdce (napísal Ľubomír Feldek z knihy Zelená kniha rozprávok), str. 22/23.

Doplňujúce otázky – ako kvapká voda vo vodovode, ako tikajú hodiny, ako klope dážď na okno, ako klope vláčik na koľajniciach, ako búcha srdce, zvony na našej zvonici bijú...deti napodobňujú zvuky rôznymi predmetmi a hlasom.

Mirka - Tak ako už prezradil ujo spisovateľ Ľubomír Feldek, že pri písaní počul hlas svojho srdiečka, tak aj my si dnes vypočujeme to naše srdiečko, a to predstavte si každý z vás. Srdce – veľmi múdro povedané kor. Je to vlastne pumpa, ktorá je u vás detičky veľká ako vaša pästička a nájdete ju na ľavej strane hrudníka. Teraz všetci zdvihnete ľavú ruku a priložíte ju na svoje srdiečko.

Ako sa to už kreslí aj v rozprávkach, srdiečko je naozaj červenej farby, pretože cez neho preteká krv, ktorú naše srdiečko pumpuje do celého tela, aby sme mohli ráno vstať a ísť do materskej školy, aby sme vládali prísť do knižnice, aby sme vládali čítať, aby sme vládali cvičiť...

Pre každé srdce je veľmi dôležité, aby si aj oddýchlo, a to tak, že sa budeme o neho dobre starať – teda musíme si pravidelne oddýchnuť, preto poobede oddychujeme, cvičením ho posilníme, zdravou stravou (zeleninkou, ovocím) ho udržujeme v zdraví. A úplne najlepšie mu ulahodíme, keď sa s kamarátmi v materskej škole nebudeme hnevať, nebudeme po sebe kričať, ale sa pekne kamarátsky budeme hrať a pomáhať si.

Ja som si dnes do knižnice priniesla pomôcku, také počúvadlo, ktoré voláme fonendoskop. Pomocou neho teraz môžete počuť ako kamarátovi bije srdce. (Vyberieme jedného chlapca a jedno dievčatko.) Deti počúvajú svoje a kamarátovo srdiečko. Trochu si zacvičia, aby sa zadýchali a počúvajú srdiečko znovu. Rozprávajú aký je rozdiel, keď sme cvičili. Napodobňujú silu a rýchlosť tlkotu srdca.

Teraz si môžeme ukázať ako naše srdce, tá pumpa pumpuje krv do celého tela – ukážeme si na pani učiteľke – táto pomôcka sa volá tlakomer a zistí nám akú pumpu má pani učiteľka.

Záver

Deti si spoločne zopakujú čo robili, ako sa hrali. Spoločne si zaspievajú pieseň Perníkové srdiečko.

Mírka a Teta Danka sa s deťmi rozlúčia a poďakuje za návštevu a pozornosť.

ZÁVER

Spolupráca materskej školy s obecnou knižnicou sa stala neodmysliteľnou súčasťou našej edukačnej činnosti už po dlhé roky.

Cieľom práce bolo poukázať na premyslené a intencionálne realizovanie edukačných postupov v spolupráci s obecnou knižnicou.

Ponúkané aktivity sú prispôbené podmienkam všetkých participujúcich zložiek a hlavne detí. Uplatňujú osvedčené metódy, formy a prostriedky edukačného procesu v zmenenom prostredí.

Deti sa v aktivite Kráľovstvo kníh oboznámili s knižnicou ako inštitúciou, oddelením pre deti, pravidlami zaobchádzania s knihou, kto je to spisovateľ a ilustrátor. Vedeli rozoznať rôzne druhy kníh. Práca s knihou ich zaujala a pri prezeraní uplatňovali získané vedomosti a zručnosti.

V aktivite Predškolači v knižnici si deti v praxi overili ukladanie kníh na správne miesto podľa zadelenia, poznali rozdiel medzi poéziou a prózou, opísali dej vypočutého príbehu a vyhľadali postavy ukryté v texte. Práca na plagáte staveniska im priniesla zábavu aj poučenie. Pohybové aktivity preverili zdatnosti a vedomostné otázky ich pozornosť.

Najzaujímavejšie činnosti priniesla deťom Noc s Andersenom. V besedách s autormi slovníka a spevníka sa dozvedeli o ľudových tradíciách obce. Rozprávali o známych rozprávkach a prednášali básne, krátke nárečové texty a spievali piesne regiónu. V dramatizácii rozprávky využili rekvizity a uplatnili svoje herecké majstrovstvo pred publikom všetkých vekových kategórií. Hoci táto aktivita mala časovo dlhé rozpätie, jednotlivé činnosti boli pre deti zaujímavé a prispôbené ich schopnostiam.

V besede Moje srdiečko reprodukovali obsah príbehu a praktické činnosti premenili na zdroj vedomostí a poznania. Deti sa aktívne zapájali do činnosti a uplatňovali pravidlá slušného správania. Aktívnou účasťou, pozornosťou a praktickou činnosťou v týchto aktivitách boli plne naplnené ciele edukácie.

Záujem detí o tieto aktivity nás motivuje k hľadaniu a využívaniu nových tradičných a netradičných metód. Odporúčame pri plánovaní aktivít premyslieť zvolené témy ohľadom k ŠkVP a možnostiam každej knižnice. Ponechať deťom priestor pre tvorivosť a fantáziu, ale hlavne priestor pre zábavu. Cez zážitky detí sa nám darí udržiavať užší kontakt s rodičmi a získavať ich pre spoluprácu s materskou školou.

Práca je určená predovšetkým učiteľkám materských škôl, ale aj tým, ktorí sa na procese edukácie podieľajú. Veríme, že touto prácou podnietime záujem a hľadanie ciest a budeme motivovať ďalších k tvorivej práci v prospech našich detí.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

HAJDÚKOVÁ, V. a kol. 2008. Príručka na tvorbu školských vzdelávacích programov pre materské školy. Bratislava: MPC, 2008. ISBN 978-80-8052-324-4

KOLEKTÍV AUTOROV. 2011. Metodika predprimárneho vzdelávania. Partizánske: Expresprint s.r.o., 2011.. ISBN 978-80-968777-3-7

LIPNICKÁ, M. 2009. Počiatočné čítanie a písanie detí predškolského veku. Prešov: Rokus, 2009. ISBN 978-80-89055-81-4